

Er referens dnr 04542-2021

Havs och vattenmyndigheten

havochvatten@havochvatten.se

Remissvar gällande vägledning för förklarande av kraftigt modifierade ytvattenförekomster och bedömning av annat sätt.

Övergripande synpunkt

I remissens missiv sägs initialt: "Förklarande av kraftigt modifierade ytvattenförekomster (KMV) är ett inledande steg i vattenförvaltningens kartläggning och analys." Vi håller med om att det är en grundläggande förutsättning för en korrekt omprövning. Detsamma gäller avseende Vattenmyndigheternas statusklassningar som behöver vara uppdaterade och utförda efter lokala förhållande. Då detta ännu inte är fallet anser vi att omprövningarna ska upphöra till dess detta är åtgärdat.

I vägledningen och handlingen som hanterar bedömning av annat sätt förekommer jämförelser av miljönytta och inverkan på verksamheter av föreslagna åtgärder. Alltför ofta sker denna jämförelse/avvägning på olika skalor. D.v.s. man jämför den lokala miljönyttan med påverkan på verksamheten på nationell nivå. Detta leder till orimliga slutsatser. För att förtydliga kan vi vända på perspektivet, om en åtgärd riskerar att kraftigt försämra förutsättningarna att driva ett mindre kraftverk p.g.a. väsentligt minskad produktion samtidigt som miljönyttan av åtgärden jämförs med förbättringen som skulle kunna ske på nationell nivå för ålen och laxfiskars livsmiljöer. Då skulle med stor sannolikhet åtgärden bedömas som betydande negativ påverkan på verksamheten med följd att kmv-klassning ska ske. Det enda rimliga är att bedömningen sker på samma skala, d.v.s. att den lokala nyttan jämförs med den lokala effekten av en föreslagen åtgärd, alternativt på nationell eller regional nivå för båda. Förbundet anser därför att båda remitterade handlingarna ska ändras så att detta uppfylls.

Riksdagen har tydligt uttalat att synen på vattenlandskapen och vattenförvaltningen ska omfatta alla värden, verksamheter och intressen i vattenlandskapen, inom ramen för vad som medges av EU:s vattendirektiv och som förespråkas respektive krävs till följd av europeiska landskapskonventionen (ELK) och Århuskonventionen. I vattendirektivet står miljön i stort, rekreationsintressen och andra verksamheter av väsentlig betydelse från allmän synpunkt t.ex. kulturmiljöintresset, industri, bostäder och jordbruk i centrum för

att uppmärksammas, tas hänsyn till och kunna utvecklas. Utrymmet finns enligt EU:s författning och Riksdagens beställning är att detta ska utnyttjas. Förbundet anser att möjligheten till förklaring av vattenförekomster som KMV (Kraftigt modifierat vatten) enligt 4 kap. 3 § vattenförvaltningsförordningen ska utnyttjas, i enlighet med regeringens proposition 2012/18:243.

Förbundet anser vidare att bristande konnektivitet är en rimlig och lämplig bedömningsgrund för när ändrad fysisk karaktär förekommer. Vi förordar därför en ändring av vägledningen vilket kommer leda till tydligare bedömningsgrunder samt större förutsebarhet. I kapitel 6.3. nämns nät som spänns över ett vattendrag och som hindrar fiskens vatten som exempel på bristande konnektivitet som inte påverkar vattendragets fysiska karaktär. Vi finner detta resonemang både märkligt och förvirrande. I vilka sammanhang förekommer detta? Ett annat exempel på när bristande konnektivitet inte sägs påverka ett vattendrags fysiska karaktär är en bild på vägtrummor. Det måste vara tydligt att bristande konnektivitet i allt väsentligt är en bra indikator på väsentlig fysisk förändrad karaktär och därmed en rimlig bedömningsgrund och indikator för kmv-klassning.

Vi ser positivt på att tydligt utpekade värdefulla kulturmiljöer ska kunna vara grund för KMV-klassning. Då endast riksintresse nämns i handlingen anser vi att termen "byggnadsminne" (kulturmiljölagen 1988:950) även ska nämnas i samma sammanhang och med samma effekt på bedömningen.

I övrigt anser vi att såväl vägledningen som Bedömning av annat sätt förtjänar en språklig revision där texten rensas från onödiga negationer. Generellt sett bör ett enklare språkbruk användas och bisatser undvikas då det sannolikt kan leda till tolkningssvårigheter vid implementeringen samt hindra enskildas möjlighet att ta del av och förstå rimligheten i handlingarna.

Specifika synpunkter:

- Vattenförvaltningsförordningen 4:3 kompletteras med konnektivitet vid sidan av hydrologisk regim och morfologi.
- HaV's föreskrift 2017:20, 8 b, kompletteras med konnektivitet som grund för KMV.
- Kapitel 6.3. vägledningen formuleras om i enlighet med ovan.
- Vattenmyndigheterna måste klassa om samtliga vattenförekomster i enlighet med de nya reglerna, lämpligen med prioritet efter omprövning enligt NAP.
- Med hänsyn tagen till att statusklassningen av Vattenmyndigheterna inte är uppdaterad blir hänvisningen till 8 b HVMFS 2017:20 på rad 244 missvisande. Denna text bör ändras så att även måttlig status avseende hydrologisk regim, hydrografiska villkor och morfologiskt tillstånd i kombination med betydande mänsklig påverkan utgör grund för KMV.
- På rad 253 står: "Det är också värt att notera att bedömning av KMV görs tidigt i cykeln i samband med kartläggningsarbetet". Detta stämmer inte och behöver antingen strykas eller kompletteras med krav på vattenmyndigheterna att fullfölja detta arbete.

- Under 4.1.2. rad 285 och nedåt sker en uppräknings av vilka data som kan ligga till grund för bedömning om orsakerna till att GES inte kan uppnås är hydromorfologiska förändringar och inte annan mänsklig påverkan såsom miljögifter eller näringsämnen. Här behöver det kompletteras med en punktsats: "kända förändringar" då blir det möjligt att använda underlag från vattendomar m.m. vilka kan ge en enklare hantering då man snabbt kan konstatera mänsklig påverkan. Exempel på detta kan t.ex. vara om en yvattenförekomst är en del av en kanalisation eller om sjösänkningar har utförts. Kompletteringen behövs då övriga punkter i många fall saknar aktuell uppdatering utefter de lokala förutsättningarna i VISS.
- Rad 317 och vidare sägs att bristande konnektivitet inte ska användas som bedömningsgrund. Detta har vi berört ovan och anser att det är felaktigt. Ändringar som följer på vår invändning ovan bör infogas.
- Ruta 5. Allmänna råd till 8 b, här bör ändras då dagens klassningar inte går att lita på. Ett vattendrag med sjösänkningar på ca 2 meter, som är en del av kinda kanal med 15 slussar delvis grävd kanal har fått måttlig status på samtliga aktuella parametrar. Även vattendrag med måttlig status ska komma ifråga för KMV om övriga kriterier är uppfyllda.
- Rad 328 och framåt, "Bristande konnektivitet ska inte användas vid bedömning av väsentligt ändrad karaktär." ska strykas.
- Av tabell 1 framgår att föreslagna kriterier för bedömning av ytvattenförekomstens fysiska karaktär är alltför begränsande. En förändring där även klassningen "Måttlig" kan ligga till grund för vidare provning stämmer mer överens med kraven i prop 2017/18:228 vattenmiljö och vattenkraft.
- Rad 345 och framåt förs ett märkligt resonemang om att vattenmyndigheternas bedömningar ska göras så enkla som möjligt men samtidigt så komplexa som krävs m.m.. Detta resonemang är självklarheter och bör strykas.
- Rad 412 "observera att begreppet *betydande negativ påverkan* skiljer sig från begreppet *betydande mänsklig påverkan* som härrör från påverkansanalysen." Detta kan tas bort.
- Rad 448 hänvisar till bedömningar av vilka inskränkningar m.m. som ska tålas på nationell nivå, vi vänder oss emot denna bedömningsgrund och anser att bedömningar ska ske på samma nivå avseende både påverkan på miljön som påverkan av åtgärder på berörda verksamheter. Ett alternativ är annars att även bedömningen av påverkan på miljön sker på samma nivå, d.v.s. nationell nivå.
- 4.2.4. krav som följer av skyddade områden eller annan EU-lagstiftning. Här anser vi att förutsättningarna som gällde när skyddet beslutades måste vara styrande. Det betyder att bevarandeplaner eller annan dokumentation inte kan användas som grund för ytterligare begränsning av ett områdes användning jämfört med förhållandena när beslutet fattades. En övertolkning av skyddsvärda miljöer och arters förutsättningar kan med föreslagen formulering bidra till en större inskränkning i äganderätten än som var syftet när beslut om skydd fattades. Om större inskränkningar blir konsekvensen måste dessa omfattas av ersättningar för inskränkningar i pågående markanvändning. Omformulering behövs.
- Kapitel 6 om väsentligt ändrad fysisk karaktär behöver justeras med syfte att inkludera bristande konnektivitet som en parameter för bedömningen.

- Kap 6.2.4. behöver ändras så att även kvalitetsfaktorer vars status satts till måttlig leder till preliminär kmv-klassning för att därmed prövningen kan ske i överensstämmelse med kraven i prop 2017/18:228 vattenmiljö och vattenkraft.
- 8.2. under denna rubrik räknas ett par politiska beslut upp som betydelsefulla för bedömning av betydande negativ påverkan. Denna uppräkningslista bör kompletteras med av Riksdagen antagen motion 2016/17:2659 Levande landsbygd. Stycket bör även kompletteras med formuleringen: "Vid bedömningen ska den ackumulerade effekten av åtgärdernas påverkan på relevanta intressen beaktas och en sammanvägd bedömning göras." lämpligen på rad 860.
- Sista meningen rad 898: "Fiskvandringen skulle förmodligen innebära en större förbättring av miljön än förlusten av våtmark, men det beror starkt på omständigheterna." tas bort. Den tillför inget till bedömningen mer än en möjligt förutfattad mening.

Remissvar vägledning för bedömning av annat sätt

Uppräkningen i tabell 2 Exempel på när nyttan med den samhällsnyttiga verksamheten kan uppnås på något annat sätt... De exempel som framförs är extremt långtgående och även om man säger att listan inte innebär att det alltid är rimligt att följa den så finns det stor risk att man på detta sätt vägleder tillämpningen i en alltför restriktiv riktning. Alltså bör exemplen ändras till rimligare åtgärder. Att t.ex. kräva flytt av verksamhet till annan ytvattenförekomst låter sig knappas göras med dagens miljöprövningar. Att kräva ersättning av balans- och reglerkraft med batterier eller pumpkraft är även det i dagsläget orimliga åtgärder.

Punkten 2.2. bedömning av om annat sätt är rimligt av tekniska skäl får i belysning av tabell 2 en orimligt långtgående utredningskrav. Bedömningen måste därför även ingripa kostnadsfrågan, denna kan lämpligen begränsas till: "bedömning av om annat sätt är rimligt av tekniska skäl och om kostnaden för detta inte är orimlig". På detta enkla sätt undviker man missförstånd under de kommande omprövningarna och därmed orimliga utredningar.

Sveriges Jordägareförbund

Göran Falkenberg, ordf.
Vatten- och fiskerättskommittén

Sveriges Jordägareförbund (ovan förbundet) representerar större privata jordegendomar i Sverige. Förbundets medlemmar skapar nytta för människor och miljö genom ett långsiktigt förvaltande av förnyelsebara naturresurser. Vi erbjuder ett helhetsperspektiv på modernt landsbygdsföretagande eftersom våra medlemmar ofta bedriver lant-, skogs- och vattenbruk i större skala på samma fastighet. Genom stärkt landsbygdsföretagande och äganderätt vill vi utveckla näringslivet på den svenska landsbygden. En majoritet av förbundets medlemmar äger och driver vattenverksamheter samt kulturmiljöer i anslutning till vatten.